

Ministerstvo financí
Letenská 15, Praha 1

Doplnění zápisu z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR konaného dne 5.1.2000

Na základě příslibu doplňujeme zápis o stanovisko Ministerstva financí k dani z příjmů, konkrétně bodu 2

Ztráta z postoupení pohledávky (Ing. Marika Konečná, Ing. Petr Hruška)

Souhlasíme se stanovisky finančních úřadů, které neuznávají ztrátu z postoupení pohledávky za dlužníkem v konkurzu, pokud byla v uvedené souvislosti vytvořena stoprocentní opravná položka podle § 8 zákona o rezervách a pohledávka byla postoupena dříve, než došlo k naplnění podmínek uvedených v § 8 odst. 2.

Opravnou položku vytvořenou podle § 8 zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (ve znění pozdějších předpisů), nelze použít ke krytí rozdílu mezi účetní hodnotou pohledávky a její cenou, sjednanou při postoupení postupníkovi, a to z následujících důvodů:

1. Tvorba a rozpouštění opravných položek podle § 8

Opravné položky tvoří příslušný poplatník, způsobem stanoveným k tomu příslušným předpisem, a to za podmínek využití takto vytvořených opravných položek výhradně pro příslušné účely. Tímto způsobem lze krátce definovat tvorbu opravných položek k pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení podle § 8 zákona o rezervách.

Příslušným poplatníkem rozumíme v tomto případě osobu, která vlastní pohledávku vůči dlužníkům, kteří se stali dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení.

Způsobem stanoveným k tomu příslušným předpisem rozumíme splnění podmínek uvedených v § 8 odst. 1 zákona č. 593/1992 Sb. (ve znění pozdějších předpisů). Za takový považujeme vytvoření opravných položek až do výše hodnoty pohledávek přihlášených u soudů ve lhůtě stanovené usnesením soudu o prohlášení konkurzu nebo povolení vyrovnání, a to ve zdaňovacím období, v němž byly pohledávky přihlášeny.

Za splnění podmínek využití takto vytvořených opravných položek výhradně pro příslušné účely rozumíme naplnění kogentního ustanovení § 8 odst. 2 zákona o rezervách. V tomto ustanovení zákona jsou jedinými výslovně stanovenými účely pro možnost rozpouštění těchto vytvořených

opravných položek výsledky konkurzního a vyrovnacího řízení nebo popření pohledávky správcem konkurzní podstaty, rozhodnutí soudu nebo příslušného správního orgánu.

Jediným titulem pro čerpání a použití opravných položek vytvořených podle § 8 je s ohledem na výše uvedené souvislosti pouze a právě krytí ztráty, která poplatníkovi vznikne ve výši odpisu neuhrazené části pohledávky do výnosů a návazně do zdanitelných příjmů, a to jen na základě výsledků konkurzního a vyrovnacího řízení. Pokud není opravná položka plně vyčerpána nebo použita k tomuto účelu, je nutno zůstatek zrušit ve prospěch výnosů ovlivňujících základ daně.

Závěr 1.: Ve všech ostatních případech, kdy poplatník jednoznačně nedoloží splnění výše uvedených účelů, byla tvorba opravných položek podle § 8 neoprávněná. **Zjistí-li daňový subjekt, že není schopen opravné položky zrušit ve prospěch výnosů až v návaznosti na výsledky konkurzního a vyrovnacího řízení nebo v případě, kdy pohledávka byla popřena správcem konkurzní podstaty, rozhodnutím soudu nebo příslušného správního orgánu, musí takto vytvářené opravné položky rozpustit do výnosů (zdanitelných příjmů) právě s ohledem na nedodržení stanovených podmínek.** Musí tak učinit i tehdy, když výše uvedené podmínky nesplní, např. z titulu vyřazení pohledávek ze svého majetku v důsledku jejich postoupení postupníkovi. V uvedené souvislosti prozatím nepřipadá využití ustanovení § 24 odst. 2 písm. s) v úvahu, a to proto, že **znění obecných ustanovení zákona se použije pouze tehdy, pokud příslušná speciální ustanovení příslušných předpisů nestanoví výslovně jinak** (vazba § 24 odst. 2 písm. f) je vysvětlena v bodě 3).

Využívání tohoto pravidla je základem většiny právních norem v oblasti daní a dokladem jeho nezpochybnitelnosti je modifikování obecných ustanovení pro tvorbu rezerv a opravných položek např. v bankovním a pojistném sektoru. Zvláštní úpravu stanoví následující speciální ustanovení také pro řešení pohledávek přihlášených u soudu v rámci konkurzu a vyrovnání (viz § 8 odst. 2), pro pohledávky za zahraničními dlužníky (viz § 8 odst. 3), pro pohledávky po lhůtě splatnosti, které byly splatné po 31.12.1994 a nenaplňují znaky pohledávek řešených podle předchozích ustanovení § 8 (ty jsou pak tvořeny podle § 8a zákona o rezervách).

2. Tvorba a rozpouštění opravných položek podle § 8a

Zákon o rezervách je záměrně koncipován tak, že i když v důsledku nesplnění podmínek pro nadstandardní jednorázovou tvorbu nelze využít ustanovení § 8, má poplatník právo využít všech, pro příslušnou kategorii obecnějších a na splnění podmínek méně rigidních dalších ustanovení zákona. **V tomto případě má právo poplatník před postoupením pohledávek vytvořit opravné položky podle § 8a zákona o rezervách.**

Jeho aktivita při přihlášení pohledávek pro účely § 8 (i přes nutnost rozpouštění vytvořených opravných položek pro nesplnění podmínek) je zohledněna tím, že má právo vytvořit opravné položky dle § 8a i nad rámec 33 % hodnoty pohledávek, neboť bylo v souvislosti s jeho pohledávkami naplněno ustanovení § 8a odst. 2 zákona.

V případě, že pohledávku přihlásil za podmínek uvedených v § 8, pak nepochybně splnil podmínky pro tvorbu vyšších opravných položek podle § 8a odst. 2 (byla splněna podmínka zahájit rozhodčí, soudní nebo správní řízení) a může tak neprodleně vytvořit opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31.12.1994, a to až do výše 100 % hodnoty pohledávky. Jedinou bariérou v tomto případě je doba, která uplynula od sjednané lhůty splatnosti pohledávky do doby, kdy bude takovýto způsobem opravnou položku tvořit, nebyla-li pohledávka promlčena.

Závěr 2.: Vytvořené opravné položky podle § 8a zruší způsobem standardním pro toto ustanovení zákona o rezervách, a to tehdy pominou-li důvody pro jejich existenci (např. při promlčení pohledávky, popřípadě po splnění dalších podmínek uvedených v § 8a odst. 4 zákona o rezervách). Rozhodne-li se poplatník následně po vytvoření opravných položek pohledávku postoupit a v souladu se zákonem uplatní své nároky, právě pro takovýto případ je v zákoně o daních z příjmů kodifikováno ustanovení § 24 odst. 2 písm. s).

3. Postoupení pohledávky

Ustanovení § 24 odst. 2 písm. s) zákona č. 586/1992 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) řeší nikoliv opravné položky, ale vlastní hodnotu pohledávky při jejím postoupení, a to až do výše příjmů plynoucích z jejího postoupení, resp. cenu pořízení pohledávky nabyté postoupením, a to až do výše příjmů plynoucích z její úhrady dlužníkem nebo postupníkem při jejím následném postoupení.

Závěr 3: Vazba na § 24 odst. 2 zákona o daních z příjmů je tedy zjevně uplatnitelná až v tom případě, kdy výdajem se stává hodnota pohledávky při jejím postoupení, a to až do výše příjmů plynoucích z jejího postoupení. **Využit toto ustanovení lze až po předchozím vypořádání opravných položek, vytvářených podle zvláštních ustanovení, pokud podmínky pro tvorbu a užití těchto opravných položek nebudou splněny.**

Celkový závěr:

S ohledem na výše uvedené je opodstatněný názor příslušného finančního úřadu a **přímá vazba mezi § 8 zákona 593/1992 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) a § 24 odst. 2 písm. s) zákona 586/1992 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) není možná. Ztráta z postoupení pohledávky za dlužníkem v konkurzu je pro postupitele skutečně daňově neuznatelná.**

Ing. Stanislav Špringl
pověřený řízením odboru 39